

Draņķozola stāsts /No R.Kokina grāmatas “Kurzemes vilkaču nostāsti”/

Šis ir viens no dīvainākajiem stāstiem, kādu esmu dzirdējis. Tas liecina ne tikai par sastapšanos, bet arī par negaidītu un mums grūti izprotamu sarunu ar vilkaci un tā ieved mūs vēl dziļāk esības noslēpumos.

Tautas pasakās un teikās liecināts, ka īpašos apstākļos, ar maģisku darbību palīdzību cilvēki ir spējuši pārvērsties par vilkiem vai vilkačiem. Bet Kurzemes vilkaču stāstos sastopamies ar ļoti īpatnējām būtnēm, kas laikam vienmēr bijušas tieši tādas – milzīgi pirmlaiku baigi, spoki, ēnas, kurām drīzāk varētu būt kāda līdzība ar ķeltu “lielajām, stiprajām ēnām”, latīniski sauktas fortibus umbris. Nezināmu iemeslu dēļ šie fenomeni tikpat kā nav pētīti un aprakstīti.

Tukuma pusē netālu no Engures šosejas, skaistajos, paugurainajos Raudas mežos dīvaina purva vidū ir uzkalns. Uz tā atrodas jau miris, daudzus gadsimtus vecs, ļoti resns ozols ar tumšu dobumu apmēram trīs metrus virs zemes; tas savus milzīgos, aplūzušos, sūnām un ķērpjiem apaugušos zaros spokaini pacēlis pret debesīm kā stiegrainas rokas. Ozols atrodams, ejot pa teikām apvītā Melnezera (ļoti dziļš meža ezers ar vairākiem dibeniem) pāri stāvajiem kalniem apmēram pusotru kilometru uz ziemeļiem.

Par Draņķozolu un tā noslēpumaini skaisto apkārtni tiek stāstīti vismaz kādi pieci vilkaču stāsti un apmēram trīsreiz vairāk spoku stāstu. Bet visvairāk tiek pieminēts “vadātājs”: neskaitāmi sēņotāji, ogotāji un tūrsiti ir maldījušies līdz pagurumam, atkal un atkal neizskaidrojamā veidā nonākot atpakaļ pie minētā ozola un tad piedzīvojot bailes un izmisumu.

Draņķozols ir vismaz sešsimt gadu vecs, tas minēts jau 15./16. gadsimta Tukuma miesta un apkārtējo baznīcu hronikās kā ļoti liels, pieaudzis ozols, pie kura kārtas un dedzinātas raganas un velna kalpi. Nav skaidrs, kāpēc ticis izvēlēts tieši šis ozols, kas atrodas tik tālu no apdzīvotām vietām, dziļi mežā, purvu vidū. Varbūt ir bijusi kāda cita zināšana par šo vietu? Dzimtbūšanas laikā ozola zaros kārušies līdz izmisumam novestie apkārtnes zemnieki. Arī jaunākajos laikos šajā vietā notikušas vairākas mīklainas pašnāvības un cilvēku bezvēsts nozušanas.

To, ka ozola apkārtnē ir ļoti, ļoti neparasta, pirmatnēji skaista vieta ar stipri īpatnēju auru, bez visiem nostāstiem zināju jau bērnībā. Parasti tajā pusē pie Omītes pavadīju skolas brīvdienas, arī vasaras brīvlaikus trīs mēnešu garumā. Esmu rīdzinieks, bet Rīgā nekad neesmu juties kā mājās. Kad biju laukos, jutu, ka patiesi dzīvoju un manā dzīvē kas notiek.

Omītes mājas bija pie Engures ceļa, uz šo mežu kopā ar brāli, brālēniem un citiem vienaudžiem gājām spēlēt. Visu plašo meža masīvu starp Melnezaru, Cērksti, Milzkalni, Raudu, Āžu kalniem un Engures ceļu pārzināju līdz pēdējam kokam un strauta likumam. Man šķiet, ka tas ir viens no skaistākajiem un daudzveidīgākajiem mežiem Latvijā. Tur atrodami visi mežu tipi, pārsteidzoši augsti un stāvi uzkalni, meža ezeri, purvi un strauti.

Uz dienvidiem no Draņķozola, netālu no gandrīz nedabīgi stāvā Maijpuķīškalna, vecām eglēm apaugušu pauguru augšdaļā ir atrodami reti dabas veidojumi – tā saucamie burbuļavoti, kas no zemes dzīlēm ar lielu spēku izverd ļoti aukstu, kristāldzidru ūdeni. Vietās, kur ūdens izverd no zemes, zem lielu koku saknēm, ir pāris metru plata, ieapaļa kustīgu smilšu “acs”. Tur pat ar gara koka palīdzību nav iespējams aizsniegt dibenu. Kad apaļajā smilšu “acī” iestumj kādu garāku priekšmetu, tad avots it kā sadusmojas, sāk traki mutuļot un ar lielu spēku izmet to ārā. No šiem avotiem veidojas vesela strautiņu sistēma, tie kā tievas, nīpras dzīslīņas ved no kalna lejup Melnezera virzienā. Apkārtnes iedzīvotāji iecienījuši šo avotu dziednieciskās īpašības.

Ejot no ozola uz Zirgezera pusi, tūlīt aiz lielajiem akačiem atrodams kādas milzīgas, vecas, nez kad nolūzušas egles celms ar tukšu vidu. Labākais ir tas, ka caurums celmā ir vismaz kārtīgas akas dziļumā! Tur dzirdamas spokainas, slāpētas atbalsis. Celma tuvumā ir ļoti daudz sēņu un ogu, jo cilvēki no tās vietas vairās. Runā jau, ka tā esot izeja no pazemes rūķu vai pat troļļu pasaules. Daži saka: tā esot daļa no ļoti plaša seno ķeltu svētvietu kompleksa, kas gan ir maz ticams.

Šī celma sakarā atceros kādu neomulīgu brīdi, kam nu nekādi nerodu apmierinošu izskaidrojumu: kādu reizi kopā ar vienaudžiem mēģinājām dīvaino celmu izpētīt. Visādi jokojāmies par troļļiem un rūķiem, kaut kur sadabūjām akmeņus un sākām tos mest dziļajā caurumā. Akmeņi krita nesamērīgi ilgi un kaut kur dziļi, dziļi pazemē ar skaļu plakšķi saskārās ar ūdeni, radīdami jocīgas atbalsis. Kad mēs tā kādu laiku jau bijām niekojušies un sadomājām caurumā mest degošus sērkokciņus, debesis pēkšņi apmācās un sacēlās ļoti nikns vējš. Vecie koki locījās, čīkstēja un krakšķēja, un mēs ļoti nobijāmies. Kad aizskrējām mājās un stāstījām par stipro vēju, visi brīnījās. Kāds no pieaugušajiem teica, ka Ralfs jau vienmēr kaut ko fantazē.

Tajos mežos ir redzēti pat tādi dzīvnieki kā lūsis un vilks, it sevišķi uz jūras pusi no Draņķozola un Āžu kalniem. Pats savām acīm biju redzējis vilku midzeni Āžu kalnu viņā nogāzē. Bērnbā tas nešķita kas bīstams. Man bija pārliecība, ka esmu savējais un nekas slikts nemaz nevar notikt. Mēģināju pat kādu laiku iztēloties, ka esmu kaut kādā veidā vilkiem radnieks vai ar vilka dvēseli, jo skolas gados ko tādu biju lasījis grāmatās par indiāņiem. Man šķiet, ka kaut kāda saderība ar tām vietām un tur mītošajām būtnēm man bija, bērnbā to zināju un jutu nešaubīgi – kā pašu par sevi saprotamu lietu.

Spēlējoties mežā, tieši Draņķozola tuvumā, tomēr nereti uznāca pēkšņas, dzīvnieciskas bailes, pilnīgi bez jebkāda iemesla. Likās, it kā kaut kas šausmīgs no kaut kurienes skatītos virsū. Arī vējainā laikā tur bija pilnīgs miers un klusums, bieži pat spocīga migla.

No ozola stāvus lejup kādā gravā ved līkumaina taciņa, kas pēc pārdesmit metriem beidzas neliela, melni akačaina purvirfa malā. Taciņa ir visai plata un nekad neaizaug, it kā pa to kāds regulāri staigātu, ar visu to, ka tā nekur neaizved. Jocīga ir arī tā taciņa, kas ved no ozola augšup kalnā un tad gar Cīruļpurviņu, Lazdu kalnu uz vairākus kilometrus attālajiem Ozoliņiem vai Engures ceļu. Kāpjot pa to augšup, spiež neparasti liels nogurums un visādas smagas, drūmas domas. Vienatnē ejot no ozola prom, ir nepārvaramas bailes paskatīties uz to atpakaļ.

Draņķozola apkaimē ir sastopams daudz retu, citur neredzētu augu un ziedu sugu, koki tur ir stipri veci, lieli, žuburaini. Vairākās vietās dažādu sugu koki saauguši kopā tik cieši, ka šķiet: tie aug no vienas saknes. Vienviet kopīgā celmā saauguši pat trīs veci milzeņi – egle, priede un bērzs. Apkārtējā mežā atrodamas vairāku senu “velna laivu” paliekas, kā arī dīvainu formu akmeņi ar senām zīmēm. Pat visjaunākajos laikos pie dažiem no šiem akmeņiem ir atrasti mīklainu pašnāvību upuri. Parasti aina ir šāda: kāds sēnotājs vai ogotājs pārgriezis vēnas, apgūlies uz apsūnojušajiem akmeņiem un tur noasiņojis. Daži zina stāstīt, ka tie esot upurakmeņi – vēl no tiem senajiem laikiem, kad upurēti cilvēki. Varbūt tur mājā kādi izsalkuši gari, kas dažu labu spēj apmānīt un pierunāt?

No ozola uz jūras pusi ir gandrīz nedabīgi stāvi, augsti, bet visai miniatūri uzkalni, starp kuriem ir grāvjiem līdzīgas, ļoti dziļas ieplakas. Slēpjoties un spēlējot “kariņus”, tur atradām daudz vecu kaulu un vienu izteikti neregulāras formas galvaskausu brūnā krāsā. Uzspraudām to uz koka un novietojām pie ozola citu baidīšanai. Paskats bija tik nelāgs, ka nobijāmies paši un aizmetām galvaskausu purvā aiz ozola. Arī pēc tam mums bija bail, un no tās vietas kādu laiku vairījāmies.

Tas purvs, kas pie paša Draņķozola, ir visdrausmīgākais, kādu vien savā dzīvē esmu redzējis. Vārdiem to nevar aprakstīt. Pat spokaini slavenie Transilvānijas un Bavārijas kalnu ieplaku purvi nav liekami līdzās šim kurzemniekam.

Reiz kādā rudens brīvlaikā, daudzies Draņķozola apkārtnē, kārtējo reizi sastapām vietējo mežsargu. Viņš bija ļoti, ļoti vecs vīrs (tā mums, bērniem, likās) ar palielu, pelēku bārdu. Viņam bija āpšu sugas sunītis un īsta divstobru medību bise, kuru viņš teicās praktiski nelietojam. Ilgu laiku mums bija bail no viņa, jo viņš izskatījās pēc mežoņa un kaut kādā ziņā bija citāds nekā “parastie” cilvēki. Viņš runāja maz un rupjā, dobajā balsī. Vairākas reizes viņš, labsirdīgi smaidīdams, dārdošā balsī apjautājās, kā tad mums, mazajiem resgaļiem, klājosies. Un tad viņš no sirds mēdza smieties – tā, ka viss mežs skanēja. Kad apradām, tad mazliet arī aprunājāmies, mūs tajā laikā visvairāk interesēja viņa bise.

Reiz tādā sarunā izjautājām viņu par patronām, šaušanu, medībām. Mēs, puikas, savā starpā jokojām par briesmoņu šaušanu, bet mežsargs nopietni teica, ka tad jau mums vajadzīga patrona ar sudraba lodi. Vienu tādu viņš mums rādīja un vēlāk arī man uzdāvināja. Tā ir viena no neparastākajām piemiņas lietām iz manas bērniības. Tagad šad un tad to aplūkoju un domāju: vai tas, ko redzu, ir īstenība? Bērniībā piedzīvotais jau sāk šķist kā neparasta pasaka, kas nav notikusi šajā saulē. Bet te tik tiešs un taustāms atgādinājums, pierādījums. Tiešāks nekā kniebiens ciskā. Sudraba lodes esot paredzētas raganu un vilkaču šaušanai. Neticami, bet 20. gadsimta sākumā Kēnigsbergā tādas vēl nelielā daudzumā ražotas, domātas tieši šādam pielietojumam...

Sākumā it kā smējāmies, bet tad arvien nopietnāk sākām viņam jautāt par tām sudraba lodēm. Un tad viņš teica, ka, ja vien gribam, varot mums izstāstīt kaut ko tādu, ko reiz pats piedzīvojis.

Protams, mēs to ļoti gribējām. Viņš vēl noprošīja, vai esam īsti vīri un vai mums vakarā nebūs bail aiz stūra iet, un vai mēs bikses “nepiesmērēsim”. Kad vairs neākstījāmies un bijām gatavi klausīties, viņš pastāstīja ko patiešām baisu un satriecošu. Šis stāsts bija kā pasaka vai sena leģenda, bet viņš to pastāstīja tik negaidīti dzīvi un tēlaini, ka visu redzējām kā savām acīm un pat elpot baidījāmies, lai kaut ko nepalaistu garām.

Man šķiet, ka vērtīgi un patiesi stāsti atšķiras no visādām dražām tieši ar to, ka dzirdot vai lasot acu priekšā veidojas dzīva bilde un visu redzi un piedzīvo pats.

Tas bija noticis sešdesmito gadu sākumā. Mežsargam bijusi veca karabīne, mantota no tēvutēviem, to padomju gados izdevies legalizēt, nododot kādu iestāžu uzskaitēi. Kādu reizi augusta beigās pēc dežūras Milzkalnes koka tornī viņš devies mājup uz Lauksargu pusi pa mazajām meža taciņām, kas vedušas gar Draņķozolu. Bijis vēls, mežs ieslīdzis maigi dūmakainā krēslā. Mežsargs visu savu dzīvi bija pavadījis mežā, bail viņam neesot bijis nemaz, taisni otrādi – vakara dziestošajā gaismā mežam esot kāds neizstāstāms, neatkārtojams skaistums. Tajā laikā bijis pilns mēness, bet debess – mākoņaina.

Tā nu viņš pagājis garām Draņķozolam un, tikko sācis doties augšup pa dienvidu taciņu, pēkšņi sajutis dīvainas, agrāk nepazītas bailes. Skaidri bijis jūtams, ka no aizmugures, no purva ozola pusē uz viņu kāds cieši lūkojas.

Mēs visi salēcāmies un nodrebējām trakās bailēs, kad viņš teica, ka bijis bail atskatīties, kas īsti tas ir. To ne reizi vien bijām izjutuši arī mēs!

Mežsargs tomēr pārvarējis sevi, nomierinājies un atskatījies. Lai arī viņš dzīvē redzējis un piedzīvojis visu ko, pat sastapis bandītus un neskaitāmas naktis pārlaidis mežā viens pats, no ieraudzītā viņš šausmās vai pamiris. Aizmugurē uz taciņas stāvējis kāds baiss, ļoti tumšs radījums.

Tā augums bijis vismaz trīs vai četri metri. Radījums līdzinājies cilvēkam un apakšā bijis ļoti plats, bet augšā – tievs. Kādu brīdi tas pat atgādinājis sadegušu, pārorgļojušos cilvēku. Galva tam bijusi kā vilkam, tikai bez ausīm, ar ļoti tumšām, dziļām acīm un nedabīgi gariem, tieviem, neregulāri līkiem zobiem. Viss viņa augums bijis klāts ar melniem, it kā izspūrušiem matiem.

Piepeši visu apņēmusi neizturama līķu smaka un iestājies kapa klusums. Pat daba sastingusi – vairs nekustējusies ne lapiņa, ne zāles stiebrs. Sākumā šķitis, ka uznākuši kādi ļauni murgi, kaut kas nav kārtībā ar paša galvu.

Kā jau pamatīgs, raupjš un rūdīts vīrs, viņš, lai gan ar lielām grūtībām, tomēr ticis pāri baiļu stingumam, saņēmis, iekšēji sapurinājies, bet redzamais nemaz nav domājis izgaist. Mežsargs zibenīgi norāvis no pleca karabīni, izņēmis no kabatas veco patronu ar sudraba lodi un ielaidis to stobrā šaušanai. Gribējis drošības labad vēl ko pajautāt (varbūt kāds pārgērbies un baida cilvēkus), bet mēle bijusi kā paralizēta un rīkle pie vislabākās gribas neesot izdvesusi ne vismazāko skaņu. Patronu ar sudraba lodi viņš nēsājis vienmēr līdzī – bet drīzāk gan kā talismanu -, jo viņa tēvs (arī mežsargs) darījis tāpat, nodrošinoties pret maz iespējamo varbūtību kādreiz sastapt vilkaci.

Kad viņš gribējis nospiest gaili, radījums pēkšņi ierunājies. Pareizāk sakot, tas sācis izdot kādas baisas skaņas. Visdīvainākais bijis tas, ka savu gara acu priekšā mednieks tūdaļ redzējis kā filmu, kā bildi, kurā viņš nolaiž ieroci neizšāvis un sarunājas ar baigo parādību. Sastaptais radījums tādā kā pirmtēlu vai sapņu valodā sacījis, ka viņš nav labs, bet nav arī ļauns un ka viņš ir vilkacis.

Kad šīs domas vai bildes beigušās, mežsargs nolēmis rīkoties tā, kā jūt, un ieroci nolaidis. Milzu vilkatim purns vai seja saviebusies vēl drausmīgākā grimasē, tā, ka mežsargam šķitis: viņu tūdaļ piemeklēs sirdstrieka. Viņš atkal gribējis šaut, bet vairs nav spējis pacelt ieroci, jo rokas bijušas kā atmirušas.

Bet tad noticis kas negaidīts. Vilkacis sācis izdot zemas, dīvainas skaņas, esot bijis skaidrs, ka viņš runā. Tas ir bijis kas neaprakstāmi baiss un pārsteidzošs vienlaikus. Viņa balss skanējusi kā milzīgas krāsns rūkšana, kā dzirnavu mehānismu krakšķēšana, kā vaidēšana no aizkāpa pasaules. Tas esot bijis kas pilnīgi, kas totāli atšķirīgs no cilvēku runas, lai gan attāla līdzība bijusi ar somu, igauņu vai ziemeļu valodu. Vilkacis runājis dobji, neparasti zemā tonī – kā ziemeļu šamanis, kā vecie orākuli; viņš runājis ļoti garus tekstus. Brīžam šķitis, ka tā ir kāda sensena sāga ar atskaņām, brīžam -, ka tas ir gandrīz vai dziedājums. Tā ir bijusi kā mūžsena zemes un tās dziļumu balss, kā pirmcilvēku un pirmdzīvnieku valoda, kā dziesma, ko nelaimīgā kārtā sen jau esam aizmirsuši. Sirdī gan kaut kas no šīs svešādās dziesmas esot licies pazīstams... Tās ir bijušas kā tālas, tālas atmiņas. Bet varbūt nojautas?

Mugurā un skaustā gan esot bijušas jūtamas aukstas tirpas. Arī mums šī atstāta laikā pār ķermeni skrēja spēcīgas tirpas.

Mežsargs no vilkača garās runas loģiskā līmenī neko, pat aptuveni neko nav sapratis. Bet tās laikā viņš neskaidri redzējis ainas, kurās vērojis vilkaci un vēl citādus pasaku briesmoņus – daudzus ar spārniem – saplosām vai aprijam neskaitāmus cilvēkus. Viņš redzējis kanalizācijas netūrumiem līdzīgus strautu ūdeņus, kuros kopā ar drazām peldējuši satrudējuši cilvēku un dzīvnieku ķermeņi. Viņš redzējis milzu sārtus, kuros sadeg cilvēku masas, viņš redzējis augstus, miglā vai dūmakā tītus torņus, pilnus ar tārpu sagrauztiem miroņiem, nokaltušus kokus, mežus bez zaļuma un pelēkas, dūmu un sodrēju pilnas debesis. Mutē viņš sajutis rūgtu, metālisku garšu un zinājis, ka tā ir inde. Vēlāk viņš to sapratis kā vēstījumu par gaidāmo dabas piesārņošanu un nežēlīgo izpostīšanu, kas nepieredzētus apjomus sasniedz tagad, jau daudzus gadus pēc šī mežsarga nāves, atjaunotās Latvijas valsts laikā, un tiek veikta ar pašu alkatīgo un bezdievīgo latviešu rokām.

Un tad viņš redzējis šausmīgas slimības, arī liela meteorīta nokrišanu. Tad sekojusi lielā tumsa un sasalums, kurā iet bojā cilvēces lielākā daļa. Bijusi arī kāda neiedomājami plaša uguns katastrofa, kas pilnīgi izpostījusi lielās pilsētas.

Tad vilkacis apklusis. Vienu brīdi licies, ka viņš ir noskaņots labdabīgi un it kā gribētu pateikties, bet citu atkal, ka izteikti tiek lāsti un apokaliptiski briesmu un nelaimju pasludinājumi, kas nozīmē ļoti drīzu, varbūt pat tūlītēju galu arī mežsargam.

Ar neiedomājamu sevis pārvarēšanu mežsargs esot mēģinājis vilkacim skaidrā latviešu valodā ko sacīt, paskaidrot, it kā taisnoties. No sakāmā nekas nesanācis, atkal uzmākušies dzīvnieciskā paralizējošo un panisko baiļu sajūta. Viņš gribējis kaut kā stādīties priekšā, bet sapratis, ka nezina pat savu īsto vārdu, jo pasē ierakstītais un cilvēku pasaulē lietotais tobrīd šķitis kā tukša, arī pašam vairs neko nenozīmējoša skaņa. Bet tad nākusi apskaidrība, ka ir jārunā bilžu, sapņu, fantāzijas un pirmtēlu valodā. Tas esot bijis ļoti grūti, pirmais, ko viņš varējis iztēloties, iedomāties darbībā, ir bijis viņa jaunākais brālis, kas pēc kara kaut kur netālu slēpies mežos no krieviem un tā arī pazudis bez vēsts. Un tad viņš pēkšņi atcerējies un zinājis arī savu īsteno vārdu, tas nemaz neesot bijis līdzīgs viņa latviskajam. Lai arī kā viņš vēlāk gribējis to atcerēties, tomēr nekādi nav spējis.

Tad atkal runājis vilkacis. Viņš it kā atbildējis, bet nekādas ainas mežsargs nav redzējis. Pēc nenosakāmi garas pauzes vilkacis briesmīgās vaimanās un krākšanā runājis atkal, vairākas reizes raudamies uz mežsarga pusi, it kā gribētu viņu aprīt vai vismaz līdz nāvei nobiedēt.

Tad nu mežsargam atkal rādījušās ainas, tajās viņš redzējis sevi guļam ar uzšķērstu vēderu. Tā augšpusē ir bijis kā augonis, kā nesmuks, kunkuļains jēlums, no kura gāzušās strutas un tumšas asinis.

Tad vilkacis kļuvis ļoti negants, sācis kā drausmīgās dūsmās plosīties, un mežsargs jutis nepārvaramu vajadzību kaut kā glābties, izbēgt, paslēpties. Tālāk viņš neko neatceras – līdz brīdim, kad gandrīz Ozoliņu meža malā, naktī, spoža mēness gaismā beidzis skriet.

Visneparastākais bijis tas, ka pēc šīs baismīgās un tik neparastās sastapšanās mežsargs skaidri zinājis vismaz divas lietas.

Pirmkārt: viņa veselībai draud nopietnas briesmas un steidzīgi uzmeklējams ārsts. Mēnešiem ilgi viņš bija juties slikti, bet pēc šī notikuma viņam atklāja vēzi, kas izskaidroja nemītīgo veselības pasliktināšanos. Vēzis vēl bija operējamā stadijā, operācija noritēja veiksmīgi, un mežsargs pilnīgi atveseļojās.

Otrkārt: vilkacis runā kādā universālā valodā, ko ir spējīgi saprast visi – gan cilvēki, gan zvēri, gan rūpuļi un putni. Vilkacis runā dzīvnieku, pūķu un visas radības dziļāko pamatu valodā. 1a ir nedalāmas, plašas un pilnas īstenības valoda, kas ir paša Dieva dota visai Viņa radībai.

Bet vissvarīgākā bijusi atziņa, ka tepat blakus ir mums nezināms, neizprotams brīnums un ka ir iespējams tieši, bez vārdiem sarunāties ar visu radību, lai kāda tā arī būtu.

Toreiz mežsargs teica vēl visādas dīvainas, nesaprotamas lietas. Piemēram, tagad viņam esot skaidrs, ka, neskatoties uz dažādajām balsīm, visa dzīvā radība, visas būtnes, arī koki sarunājas savā starpā vienā – pirmtēlu, nojautu, sapņu, sirds un bilžu -valodā. Vienīgais, kas šo valodu vairs nespēj ne saprast, ne tajā runāt, ir cilvēks, un tas ir ļoti bēdīgi. Tas esot tāpēc, ka cilvēks vairs nesapņo un negrib dzīvot visā plašajā īstenībā, bet iešaurina to savos melos, likumos, interesēs, nedomājot ne par ko vairāk un visu dalot sev labajos un sliktajos, sev vajadzīgajos un liekajos. Cilvēks vairs

nezina, kas ir viena, lielā patiesība. Cilvēks vairs nespēj ieraudzīt dabas skaistumu, nezina, kas patiešām ir svarīgs, un tāpēc visu izposta. Tas esot bēdu, nelaimju un nenovēršamas bojāejas ceļš.

Uz mani šis stāsts ir atstājis lielu iespaidu – un ne jau spoku stāsta līmenī. Sākumā man mežsarga stāstītais likās muļķīgs un bezjēdzīgs, bet vēlāk to atkal un atkal gribējās pārdomāt, līdz kādu dienu es bērna tiešumā nolēmu izdarīt eksperimentu. Tas man iešāvās prātā pēkšņi, un šķita, ka nav neiespējami. Reiz redzēju augstu kokā dzeni. Es uzrunāju to iztēles valodā. Vispirms teicu: “Dzeni!” – bet viņš nereaģēja. Tad es teicu: “Tu, putns!” (vai kaut ko tamlīdzīgu, jo nezināju viņa vārdu) – un iztēlojos, kā viņš nolaižas zemē no koka pie manis. Dzenis tūlīt pat pārstāja klaudzināt, kādu brīdi it kā izbrīnīts un pārsteigts skatījās uz mani un tad patiešām laidās pie manis zemē. Nolaidies rokas stiepiena attālumā, viņš pēkšņi iztrūkās un cauri zariem aizlidoja prom. Es biju šokā, kā ar aukstu ūdeni apliets! Nekad nebiju domājis, ka mežsarga sacītais varētu darboties ārpus pasaku pasaules. Bērnībā to pārbaudīju vēl vairākas reizes, un vienmēr man tas izdevās. Esmu mēģinājis to atkārtot tagad, pēc vairāk nekā trīsdesmit gadiem, bet nekas vairs nesanāk. Es nezinu, kāpēc tā, varbūt bērnam ir vairāk ticības un uzticības...

Varbūt tas dzenis nenolaidās pie manis pavisam tā iemesla dēļ, ka nezināju viņa vārdu. Savam sunim es vārdu zināju, acīmredzot tas sakrita ar viņa īsteno, viņa dvēseles vārdu. Tas bija liels, melns vilku šķirnes suns. Es viņu domās uzrunāju vārdā. Un tad es domās iztēlojos, ka viņš sēž vai guļ, nāk pie manis vai atnes man kādu priekšmetu, un parasti viņš to darīja daudz paklausīgāk un precīzāk nekā vārdisku pavēļu gadījumā!

Esmu dzirdējis arī kādas vecas kurzemnieces stāstu par skudrām. Tās gluži vai apsēdušas māju, pat istabās līdušas ārā no visiem stūriem. Kad visas ierastās apkarošanas metodes bija izsmeltas, vecā sieviete iztēles valodā sacījusi skudrām, lai tās iet no mājas ārā un dzīvo šķūnī. Viņa iztēlojusies, kā skudrām par to pateiksies, noliekot tām cukura sīrupa šķīvi. Un tad viņa iztēles valodā skudras brīdinājusies: ja tās neaizies līdz nedēļas beigām, tad viņa tās iznīdēs ar indi, lai arī kā to negribētos. Un skudras patiešām līdz nedēļas beigām esot aizgājušas no dzīvojamās mājas uz šķūni.

Esmu pilnīgi pārliecināts, ka ar dzīvniekiem un ar visu plašo radību mums ir iespēja sarunāties tieši. Visas dzīvās radības vēstījums mums ir uzticības un labestības pilns. Un tā lieliski uztver to, ko domājam un mēģinām tai pasacīt. Tā pazemīgi cieš un pārdzīvo vai arī līdzī priecājas tik lielā cerībā. Cilvēks taču aug un veidojas, un kaut kad viņš vairs nebūs kā velnēns, kas neredz, nejut un visu saposta.